

ה:

הכל חיבין פרק ראשון חגיגה

עין משפט
גז מוצה

מסורת הש"ס

(א) מ"ק ח"י ט"ז ס"ט
 (ב) מ"ק ח"י ט"ז ס"ט
 (ג) נדרים כ"ג א'
 (ד) נדרים כ"ג א'
 (ה) נדרים כ"ג א'
 (ו) נדרים כ"ג א'
 (ז) נדרים כ"ג א'
 (ח) נדרים כ"ג א'
 (ט) נדרים כ"ג א'
 (י) נדרים כ"ג א'
 (יא) נדרים כ"ג א'
 (יב) נדרים כ"ג א'
 (יג) נדרים כ"ג א'
 (יד) נדרים כ"ג א'
 (טו) נדרים כ"ג א'
 (טז) נדרים כ"ג א'
 (יז) נדרים כ"ג א'
 (יח) נדרים כ"ג א'
 (יט) נדרים כ"ג א'
 (כ) נדרים כ"ג א'

אילו מסך. מוצה ישראל דמבי והסמתי פני מהס (דברים לז) שזעק מלכות הכהנים עליו ואינו נענה שלא יצואו: ויהי (לכ"ו). שהעובדי כוכבים שולטן ממונו: וגרבוהו. שלוהו: כהלוס אדכר בו. (כ"ב) הוה קא דייק ביום ולא בלילה שמרין לו חלוס כדי שימפלל על הדכב: ידו נעוהו. להגן עליו: אפיקורסים. שאינם מאמינים לדברי ח"ל כגון זדוקים: אמו ליס. על ידי סימן רמז לו החזיר פניו: כמחוג. כרמו: נפרסה כמסה. כסוק כמי האין עוד כמנה נתימן אכדה על צדי

דברי שמוק שלפני תשמיש: כדלל עעיס כפשילא. כרענז לאכול כלומר מתאווה לתשמיש: ככפי גואי. איכא דכמי כמסתרים: הכי גרסינן וככפי כדאי ליכא והכפי ויקרא. וכל קריאה השמעת קול היא: מאיגרא רס לבידא עמיקשא. כמה גדולה נפילה זו און לך גבוה ויזר עמוק כמשימס ללך: כקפיה. רבי ל"י חייא ואילי רבי כהדיה: כי הוו מופיעי רבא מקמי. שגעלו ממנו רשות: איכו השפא. אם לא נחמי עמך והלמתי לך מנעתי מברכה זו: מנא לך. שלל כך גדולה הקבלת פנים: כדקש. כסהוקן (ו) רבי יעקב: סיה רגלו כו. מהלך שלשה מדשים סיה מנימו לבית המדרש ונוסע מנימו אחר הפסק ולומד יום אחד וחזר לביתו לשמח את אשמו כגמ הסוכות: עד

שדורר כי שבור מלכא ונרבוהו. אומר הר"י דהיינו ההוא דנפקת כמלה דנכרות (דף נו.) גבי פטריה דבר הדיא שפטר לו שמתות אשמו ויאנך כל אשר לו מאת המלך: הן אראלם צעקו חוצה. פטריה דקרא ניטעיה כמי על המונח וכמי הו אראל (פטריה טו): ויהי עוד לצנח לא יראה השחת. פטריה דקרא כמיה הו וי הרשע לא ימות כמו שהכמיס ימות: דמתייבא

עלינו שנאמר: ובצל ידי כסיתך ר' יהושע בן חנניה היה קאי בי קיסר אחוי ליה ההוא אפיקורוסא עמא דאהררינהו עמא מריה לאפיה מיניה אחוי ליה ידו נטויה עלינו אמר ליה קיסר לדי יהושע מאי אחוי לך עמא דאהררינהו מריה לאפיה מיניה ואנא מחוינא ליה ידו נטויה עלינו אמרו ליה לההוא מינא מאי אחויית ליה עמא דאהררינהו מריה (ו) מיניה ומאי אחוי לך לא דענא אמרו גברא דלא ידע מאי (ז) מחו ליה כמחוג יחוי קמי מלכא אפקוהו וקטלוהו כי קא ניחא נפשיה דרבי יהושע בן חנניה אמרו ליה רבנן מאי תיהו עלן מופיקורוסין אמר להם (א) אבדה עצה מבנים נסרחה חכמתם כיוון שאבדה עצה מבנים נסרחה חכמתן של אמונת העולם ואי בעית אימא מהבא: ויאמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך רבי אילא הוה סליק כדרגא דבי רבה בר שילא שמעיה לינוקא דהוה קאי קרי (ב) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחוו אמר עבד שרבו מגיד לו מה שיחוו תקנה יש לו מאי מה שיחוו אמר רב אפילו (ג) שיחה יתירה שבין איש לאשתו מנידים לו לאדם בשעת מיתה איני והא (ד) רב כהנא הוה גני תותי פורייה דרב ושמעיה דסח וצחק ועשה צרכיו אמר דמי פומיה דרב כמאן דלא טעים ליה תבשילא אמר ליה כהנא פוק לאו אורח ארעא לא קשיא כאן דצריך לרצויה הא דלא צריך לרצויה (ו) ואם לא תשמעוה במסתרים חכמה נפשי גוה אמר רב שמואל בר יצחק מפני גאוותן של ישראל שניטלה מהם והתנה לעובדי כוכבים ר' שמואל בר נחמני אמר מפני גאוותה של מלכות שמים (ז) וי אכא בכיה הקב"ה והאמר רב פפא אין עציבות לפני הקב"ה שנאמר (ח) הוה והוה ענו וחדוה כמקומו לא קשיא (ט) הא בבתי גואי הא בבתי בראי ובבתי בראי הא בתבי (י) ויקרא אדני ה' צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרח ולחגור שק שאני חרבן בית המקדש דאפילו מלאכי שלום בכו שנאמר (יא) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון: (יב) ורמע תרמע ותרד עיני דמעה כי נשבה עדר ה' אמר ר' אלעזר שלש דמעות הללו למה אחת על מקדש ראשון ואחת על מקדש שני ואחת על ישראל שגלו ממקומן ואיכא דאמרי אחת על ביטול תורה בשלמא למאן דאמר על ישראל שגלו היינו דכתיב כי נשבה עדר ה' אלא למאן דאמר על ביטול תורה מאי כי נשבה עדר ה' כיון שגלו ישראל ממקומן אין לך ביטול תורה גדול מזה תנו רבנן שלשה הקב"ה בוכה עליהן בכל יום על שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק ועל שאי אפשר לעסוק בתורה ועוסק ועל פרנס המתנאה על הצבור רבי הוה נקיס ספר קינות וקא קרי בגויה כי מטא להאי פסוקא (יג) השליך משמים ארץ נפל מן ידיה אמר מאיגרא רס לבידא וניקבלא רבי רובי חיאי הוה שקלי ואולי באורחא יום ממו להוואי מתא אמרי איכא צורבא מרבנן הכא גויל וניקבלא אפיה אמרי איכא צורבא מרבנן הכא גויל וניקבלא אפיה איזיל אנא ואקביל אפיה וואל כהדיה כי הוו מיפטרי מיניה אמר להו אתם הקבלתם פנים הנראים ואינן רואין תוכו להקביל פנים הרואים ואינן נראין אמר ליה איכו השתא מנעתן מהאי ברכתא אמרו ליה ממאן שמיעא לך מפרקיה דרבי יעקב שמיע לי דרבי יעקב איש כפר חיטייא הוה מקביל אפיה דרביה כל יומא כי קש אל לא נצטער מר דלא יכול מר אמר ליה מי וזמר מאי דכתיב בהו ברבנן (יד) ויהי עוד לצנח לא יראה השחת כי יראה חכמים ימותו ומה הוואה חכמים כמיתתן יחיה בחייהן על אחת כמה וכמה רב אירי אבוה דרבי יעקב (טו) בר אירי הוה רגיל דהוה אזיל תלתא ירחי באורחא וחד יומא בבי רב והוה קרו ליה רבנן בר רב דחד יומא חלש דעתיה קרי אנפשיה (טז) שחוק לרעהו אהיה וגו' א"ל ר' יוחנן כממותא מינך לא תעניש ליה רבנן נפק ר' יוחנן לבי מדרשא ודרש (יז) וואותי יום יום ידרשתי ודעת דרבי יחפצון וכי ביום דורשין ארתי ובלילה אין דורשין אותו אלא לומר לך כל הוואתי כמורה אפי' יום אחד בשנה מעלה עליו הכתוב (יח) כאילו עסק כל השנה כולה וכן במדת פורענות דכתיב (יט) במספר הימים אשר תרתם את הארץ וכי ארבעים שנה חטאו והלא ארבעים יום חטאו אלא ארבעים יום אלא לומר לך כל עבר כל השנה כולה: אי זהו קמן כל שאינו יכול לרכוב על כתפו של אביו: מתקף לה רבי זירא עד

1. ואנכי הסתר אסתיר קני ביום הזה על כל ידעיה אשר עשה כי קנה אל אלהים אתרים: דברים לא יח
2. ואנשים דברי בפיך ובעל יד כסיתך לנטע שמים ולסוד ארץ ולאמר לציון עמי אנה ישעיהו ימינו לא יראו כה אמר יי צבאות האין אתם עבדות אבותי עשה עמכם כמדת נסרחה חכמתם: ירמיהו טו ז
3. ואמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך: כדאביה לג יב
4. כי דנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחוו עשר עשר עשה שחר עשה ודרך על במתי ארץ יי אלהי עבדות שמו: ד יב
5. ואם לא תשמעוה במסתרים חכמה נפשי גוה ורמע תרמע ותרד עיני דמעה כי נשבה עדר ה' ירמיהו יב יי
6. הוה והוה ענו וחדוה וחדוה כמקומו לא קשיא ירמיהו יב יי
7. ויקרא ארני אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרח ולחגור שק: ירמיהו יב יי
8. הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון: ירמיהו יב יי
9. איהתייבכאמא ארני אתא בת עין השלך שמיים אלהי חספתת ישראל ולא יכר הדם רגלי ביום אפא:
10. ויהי עוד לצנח לא יראה השחת כי יראה חכמים ימותו ומה הוואה חכמים כמיתתן יחיה בחייהן על אחת כמה וכמה רב אירי אבוה דרבי יעקב (טו) בר אירי הוה רגיל דהוה אזיל תלתא ירחי באורחא וחד יומא בבי רב והוה קרו ליה רבנן בר רב דחד יומא חלש דעתיה קרי אנפשיה (טז) שחוק לרעהו אהיה וגו' א"ל ר' יוחנן כממותא מינך לא תעניש ליה רבנן נפק ר' יוחנן לבי מדרשא ודרש (יז) וואותי יום יום ידרשתי ודעת דרבי יחפצון וכי ביום דורשין ארתי ובלילה אין דורשין אותו אלא לומר לך כל הוואתי כמורה אפי' יום אחד בשנה מעלה עליו הכתוב (יח) כאילו עסק כל השנה כולה וכן במדת פורענות דכתיב (יט) במספר הימים אשר תרתם את הארץ וכי ארבעים שנה חטאו והלא ארבעים יום חטאו אלא ארבעים יום אלא לומר לך כל עבר כל השנה כולה: אי זהו קמן כל שאינו יכול לרכוב על כתפו של אביו: מתקף לה רבי זירא עד

הגהות הב"ח

(א) נפירא מתיא לחי לך: (ב) אם על מלכות שמים שנטלה וכו' אילא: (ג) ר"ש ד"ה דקש כסחוקן הפירי דלמ"כ מה"ר רב אירי אבוה דרבי יעקב ס"ה רנ"ג:

מוסף רש"י

כל מקום שכתבו הכתובים עיניהם. ללמד שגידו, אי מה לו וספד כעניות (וירד) וירד. דסח וצחק. אם אשמו שיחה בעלה של רבי תשמיש, ועשה צרכיו. שיחה שמתו (ברכות כו.) כמאן דלא טעים ליה תבשילא. ללמד שגני ממו שלם משתה מתוך מעלה, שאלה נותן קולת רלס וז למתקן. ופס. ופס. כדא גרף תבשילא.

הגהות הב"ח

(א) נפירא מתיא לחי לך: (ב) אם על מלכות שמים שנטלה וכו' אילא: (ג) ר"ש ד"ה דקש כסחוקן הפירי דלמ"כ מה"ר רב אירי אבוה דרבי יעקב ס"ה רנ"ג:

מוסף רש"י

כל מקום שכתבו הכתובים עיניהם. ללמד שגידו, אי מה לו וספד כעניות (וירד) וירד. דסח וצחק. אם אשמו שיחה בעלה של רבי תשמיש, ועשה צרכיו. שיחה שמתו (ברכות כו.) כמאן דלא טעים ליה תבשילא. ללמד שגני ממו שלם משתה מתוך מעלה, שאלה נותן קולת רלס וז למתקן. ופס. ופס. כדא גרף תבשילא.

הגהות הב"ח

(א) נפירא מתיא לחי לך: (ב) אם על מלכות שמים שנטלה וכו' אילא: (ג) ר"ש ד"ה דקש כסחוקן הפירי דלמ"כ מה"ר רב אירי אבוה דרבי יעקב ס"ה רנ"ג:

מוסף רש"י

כל מקום שכתבו הכתובים עיניהם. ללמד שגידו, אי מה לו וספד כעניות (וירד) וירד. דסח וצחק. אם אשמו שיחה בעלה של רבי תשמיש, ועשה צרכיו. שיחה שמתו (ברכות כו.) כמאן דלא טעים ליה תבשילא. ללמד שגני ממו שלם משתה מתוך מעלה, שאלה נותן קולת רלס וז למתקן. ופס. ופס. כדא גרף תבשילא.

הגהות הב"ח

(א) נפירא מתיא לחי לך: (ב) אם על מלכות שמים שנטלה וכו' אילא: (ג) ר"ש ד"ה דקש כסחוקן הפירי דלמ"כ מה"ר רב אירי אבוה דרבי יעקב ס"ה רנ"ג:

מוסף רש"י

כל מקום שכתבו הכתובים עיניהם. ללמד שגידו, אי מה לו וספד כעניות (וירד) וירד. דסח וצחק. אם אשמו שיחה בעלה של רבי תשמיש, ועשה צרכיו. שיחה שמתו (ברכות כו.) כמאן דלא טעים ליה תבשילא. ללמד שגני ממו שלם משתה מתוך מעלה, שאלה נותן קולת רלס וז למתקן. ופס. ופס. כדא גרף תבשילא.

הגהות הב"ח

(א) נפירא מתיא לחי לך: (ב) אם על מלכות שמים שנטלה וכו' אילא: (ג) ר"ש ד"ה דקש כסחוקן הפירי דלמ"כ מה"ר רב אירי אבוה דרבי יעקב ס"ה רנ"ג:

מוסף רש"י

כל מקום שכתבו הכתובים עיניהם. ללמד שגידו, אי מה לו וספד כעניות (וירד) וירד. דסח וצחק. אם אשמו שיחה בעלה של רבי תשמיש, ועשה צרכיו. שיחה שמתו (ברכות כו.) כמאן דלא טעים ליה תבשילא. ללמד שגני ממו שלם משתה מתוך מעלה, שאלה נותן קולת רלס וז למתקן. ופס. ופס. כדא גרף תבשילא.

רבינו חננאל

העובדי כוכבים ואוכלין ממנו אינו מישראל אמרו ליה לרבא הוא מר ליתא ביה בלכול ומתפלל ונענה. אמר להן לא ידעיתוהו כמה משרונא כעננא לבי שבור מלכא ואפיה לא איסרן דאמרו רבנן כי"ם שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עני. שרדוהו ליה שבור מלכא ונרבוהו לרבא אמר רבא אשיג דכתיב ודחתוהו פני מהם אמר רחמנא בתלוס אדרכי בו. ורב אפוי דוד נטויה עליו ובעל ידו אנו סוכינים כי ענינא כי נח נפשיה דר' יהושע כן תנאי אמרו ליה מה תהא עלן ממינא כלומר אין ארם בינינו שיש בו בה להשיבם כמותו אמר להם אבדה עצה מבנים נסרחה חכמת האומות: כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחוו. אמר רב אפילו שיחה קלה שבין איש לאשתו מגידין לאדם כשעת מיתתו כלומר אין לאדם להרבות שיחה אפילו עם אשתו אלא אם צריך לארצויה בנח שיחא כעשות ובה לרצותה: ואם לא שטענה במסתרים חכמה נפשי מוקם שיש למעלה ומסתרים שמו סוכינים עם המלאכים כדכתיב מלאכי שלום מר